ROZSUDOK SÚDNEHO DVORA (prvá komora)

z 11. decembra 2008 *

Vo veci C-380/06,

ktorej predmetom je žaloba o nesplnenie povinnosti podľa článku 226 ES, podaná 15. septembra 2006,

Komisia Európskych spoločenstiev, v zastúpení: B. Schima a S. Pardo Quintillán, splnomocnení zástupcovia,

žalobkyňa,

proti

Španielskemu kráľovstvu, v zastúpení: F. Díez Moreno, splnomocnený zástupca,

žalovanému,

SÚDNY DVOR (prvá komora),

v zložení: predseda prvej komory P. Jann, sudcovia M. Ilešič, A. Tizzano (spravodajca), A. Borg Barthet a J.-J. Kasel,

* Jazyk konania: španielčina.

generálna advokátka: E. Sharpston,
tajomník: M. Ferreira, hlavná referentka,

so zreteľom na písomnú časť konania a po pojednávaní z 13. februára 2008,

po vypočutí návrhov generálnej advokátky na pojednávaní 17. júla 2008,

vyhlásil tento

Rozsudok

1 Svojou žalobou Komisia Európskych spoločenstiev navrhuje, aby Súdny dvor konštatoval, že Španielske kráľovstvo si tým, že povolilo platobnú lehotu 90 dní v prípade niektorých potravín a spotrebných tovarov, a tým, že odložilo nadobudnutie účinnosti niektorých zákonných ustanovení až na 1. júl 2006, nesplnilo povinnosti, ktoré mu vyplývajú z článku 3 ods. 1, 2 a 4 smernice Európskeho parlamentu a Rady 2000/35/ES z 29. júna 2000 o boji proti oneskoreným platbám v obchodných transakciách (Ú. v. ES L 200, s. 35; Mim. vyd. 17/001, s. 226).

Právny rámec

Právna úprava Spoločenstva

2 V článku 3 smernice 2000/35 s názvom „Úrok v prípade oneskorenej platby“ sa stanovuje:

„1. Členské štáty zabezpečia, aby:

a) úrok podľa písm. d) sa stal splatným dňom nasledujúcim po termíne alebo po uplynutí lehoty na zaplatenie určených v zmluve;

b) v prípade, že termín alebo lehota na zaplatenie v zmluve nie sú stanovené, sa úrok stal splatným automaticky bez potreby upozornenia:

i) 30 dní po obdržaní faktúry alebo rovnocennej výzvy na zaplatenie dlžníkom, alebo

ii) v prípade, ak dátum obdržania faktúry alebo rovnocennej výzvy na zaplatenie je neurčitý, 30 dní po obdržaní tovaru alebo služby, alebo

iii) v prípade, že dlžník obdrží faktúru, alebo rovnocennú výzvu na zaplatenie skôr ako tovar alebo službu, 30 dní po obdržaní tovaru alebo služby, alebo

iv) v prípade, ak proces prevzatia, resp. overovania, ktorým sa má stanoviť zhoda tovaru alebo služby so zmluvou, je určený zákonom alebo zmluvou, a ak dlžník obdrží faktúru alebo rovnocennú výzvu na zaplatenie skôr alebo v deň, keď sa takéto preberanie, resp. overovanie uskutoční, 30 dní po tomto dni;

…

2. Pre určité druhy zmlúv, ktoré budú definované vnútroštátnymi právnymi predpismi, môžu členské štáty určiť lehotu, po uplynutí ktorej sa úroky stávajú splatnými, na maximálne 60 dní, a to za predpokladu, že sa buď zabráni zmluvným stranám v prekročení tejto lehoty, alebo sa stanoví povinná úroková sadzba, ktorá bude podstatne vyššia ako sadzba vyplývajúca z právneho predpisu.

3. Členské štáty zabezpečia, aby dohoda o dni splatnosti alebo o následkoch omeškania, ktorá nie je v súlade s ustanoveniami odsekov 1 písm. b) až d) a 2, nebola vykonateľná, alebo mala za následok nárok na náhradu škody, ak pri zvážení všetkých okolností prípadu vrátane dobrých obchodných zvyklostí a povahy tovaru, je zjavne nevýhodná pre veriteľa. Pri určovaní, či je dohoda zjavne nevýhodná pre veriteľa, sa okrem iného prihliadne na to, či dlžník má nejaký objektívny dôvod odchýliť sa od

ustanovení odsekov 1 písm. b) až d) a 2. Ak sa určí, že takáto dohoda je zjavne nevýhodná, použijú sa podmienky ustanovené v právnych predpisoch, ak vnútroštátny súd neurčí iné spravodlivé podmienky.

4. V záujme veriteľov a súťažiteľov členské štáty zabezpečia, aby existovali primerané a účinné prostriedky, ktoré zabránia pokračujúcemu uplatňovaniu značne nevýhodných podmienok v zmysle odseku 3.

…“

3 V článku 6 uvedenej smernice s názvom „Transpozícia“ sa stanovuje:

„1. Členské štáty uvedú do účinnosti zákony, iné právne predpisy a správne opatrenia potrebné na dosiahnutie súladu s touto smernicou do 8. augusta 2002. Bezodkladne o tom informujú Komisiu.

…

2. Členské štáty môžu zachovať alebo uviesť do účinnosti ustanovenia, ktoré sú pre veriteľov výhodnejšie ako ustanovenia potrebné na dosiahnutie súladu s touto smernicou.

…“

Vnútroštátna právna úprava

4 Cieľom zákona č. 3/2004 z 29. decembra 2004 o boji proti oneskoreným platbám v obchodných transakciách (BOE č. 314 z 30. decembra 2004, s. 42334) je prebratie smernice 2000/35 do španielskeho právneho poriadku.

5 V článku 17 zákona č. 7/1996 z 15. januára 1996 o maloobchodnom predaji (BOE č. 15 zo 17. januára 1996, s. 1243) sú stanovené pravidlá týkajúce sa platieb dodávateľom.

6 V zmysle prvého dodatočného ustanovenia zákona č. 3/2004 s názvom „Režim platieb v maloobchodnom predaji“ platí, že pokiaľ ide o platby maloobchodným dodávateľom, primárne sa uplatnia ustanovenia článku 17 zákona č. 7/1996, pričom zákon č. 3/2004 sa uplatní až podporne.

7 V článku 17 zákona č. 7/1996 v znení zmenenom a doplnenom druhým záverečným ustanovením, a to v jeho časti 1, zákona č. 3/2004 sa stanovuje:

„1. V prípade neexistencie výslovnej dohody platí, že maloobchodní predajcovia sú povinní zaplatiť za tovar, ktorý zakúpili, do 30 dní odo dňa dodania.

…

3. Platobná lehota v prípade čerstvých potravín alebo potravín podliehajúcich skaze nesmie byť v žiadnom prípade dlhšia než 30 dní. Platobná lehota v prípade ostatných potravín a spotrebného tovaru nesmie byť dlhšia než 60 dní, s výnimkou výslovnej dohody, v ktorej sa stanoví ekonomické vyrovnanie pre dodávateľa zodpovedajúce dlhšej lehote. Platobná lehota však nesmie byť v žiadnom prípade dlhšia než 90 dní.

…

5. V každom prípade beží úrok v prípade oneskorenej platby automaticky odo dňa nasledujúceho po dohodnutom dni splatnosti alebo v prípade neexistencie dohody odo dňa, keď mala byť platba vykonaná v súlade s ustanoveniami odseku 1…“

8 Druhé prechodné ustanovenie zákona č. 7/1996, ktoré bolo zavedené druhým záverečným ustanovením, a to v jeho časti 2, zákona č. 3/2004, znie takto:

„Platobná lehota v prípade čerstvých potravín a potravín podliehajúcich skaze je aj naďalej už stanovených 30 dní. Obmedzenie na maximálne 60 dní stanovené v článku 17 ods. 3 tohto zákona sa uplatňuje až od 1. júla 2006. Do tej doby nesmie byť platobná lehota v prípade potravín, ktoré nie sú čerstvé alebo podliehajúce skaze, alebo v prípade spotrebného tovaru dlhšia než 90 dní odo dňa dodania tovaru."

Konanie pred podaním žaloby

9 V nadväznosti na sťažnosť Komisia listom z 13. júla 2005 vyzvala Španielske kráľovstvo, aby jej v stanovenej lehote dvoch mesiacov predložilo svoje pripomienky o zlučiteľnosti zákona č. 3/2004 s článkom 3 ods. 1, 2, 4 a 5 smernice 2000/35.

10 Keďže Komisii nebola doručená žiadna odpoveď zo strany Španielskeho kráľovstva, Komisia 19. decembra 2005 zaslala tomuto členskému štátu odôvodnené stanovisko, v ktorom uviedla, že:

— platobná lehota 90 dní v prípade niektorých potravín a spotrebných tovarov povolená článkom 17 ods. 3 zákona č. 7/1996 v znení zmenenom a doplnenom v časti 1 druhého záverečného ustanovenia zákona č. 3/2004 je v rozpore s ustanoveniami článku 3 ods. 1 a 2 smernice 2000/35 a

— druhé prechodné ustanovenie zákona č. 7/1996 zavedené v časti 2 druhého záverečného ustanovenia zákona č. 3/2004 je v rozsahu, v akom sa v ňom odkladá až do 1. júla 2006 uplatnenie maximálnej lehoty 60 dní, nezlučiteľné s článkom 3 ods. 1, 2 a 4 tejto smernice, ktorej lehota na prebratie uplynula 8. augusta 2002 bez toho, aby sa v tejto súvislosti pripustila akákoľvek možnosť výnimky.

11 Vzhľadom na to, že Komisia nebola spokojná s odpoveďami, ktoré predložilo Španielske kráľovstvo, podala na Súdny dvor túto žalobu o nesplnenie povinnosti.

O žalobe

O prvej výhrade

Argumentácia účastníkov konania

12 Komisia tvrdí, že článok 17 ods. 3 zákona č. 7/1996 v znení zmenenom a doplnenom v časti 1 druhého záverečného ustanovenia zákona č. 3/2004 je v rozpore s článkom 3 ods. 1 a 2 smernice 2000/35 v rozsahu, v akom sa v ňom stanovuje, že maximálna platobná lehota môže v prípade platby za potraviny iné než čerstvé a podliehajúce skaze a za spotrebné tovary predstavovať až 90 dní, a to pod jednou podmienkou, že sa v prospech dodávateľa stanoví „ekonomické vyrovnanie… zodpovedajúce dlhšej lehote“.

13 V tomto ustanovení sa totiž umožňuje predĺženie maximálnej platobnej lehoty 60 dní stanovenej v článku 3 ods. 2 smernice 2000/35 bez toho, aby v ňom bola v každom prípade stanovená „povinná úroková sadzba, ktorá bude podstatne vyššia ako sadzba vyplývajúca z právneho predpisu“, čo je v rozpore s tým, čo sa požaduje vo vyššie uvedenom článku. V tejto súvislosti ekonomické vyrovnanie zodpovedajúce dlhšej lehote, ktoré je stanovené v spornom vnútroštátnom ustanovení, nie je možné porovnávať s uplatnením takejto úrokovej sadzby z dôvodu, že španielsky zákonodarca neupresnil použitú formuláciu.

14 Španielske kráľovstvo v prvom rade pripomína, že cieľom smernice 2000/35 je zavedenie opatrení v prospech veriteľa, ktoré smerujú k obmedzeniu oneskorených platieb v obchodných transakciách, pričom je dodržaná zmluvná sloboda strán.

15 Sporné ustanovenia teda tým, že absolútnym spôsobom zakazujú zmluvné dojednanie lehoty dlhšej než 90 dní, v skutočnosti zavádzajú obmedzujúcejší a pre veriteľa výhodnejší režim, než je ten, ktorý sa odporúča v smernici 2000/35, a síce v článku 3 ods. 2, umožňujú dohodnúť sa na dlhšej lehote, než je lehota 60 dní, pričom sa v nich v nijakom prípade nestanovuje maximálne obmedzenie tejto možnosti. Z tohto dôvodu je predmetná vnútroštátna právna úprava zlučiteľná s článkom 6 ods. 2 tejto smernice, v ktorom sa členským štátom umožňuje zachovať alebo uviesť do účinnosti ustanovenia, ktoré sú pre veriteľov výhodnejšie ako ustanovenia potrebné na dosiahnutie súladu s touto smernicou.

16 Žalovaný členský štát ďalej upresňuje, že lehota 90 dní sa môže uplatniť iba vtedy, ak je stanovené ekonomické vyrovnanie zodpovedajúce dlhšej lehote, čo predstavuje podmienku stanovenú v článku 3 ods. 2 smernice 2000/35 spočívajúcu v tom, že je potrebné dodržať sadzbu úrokov z omeškania, ktorá má byť podstatne vyššia ako sadzba vyplývajúca z právneho predpisu.

Posúdenie Súdnym dvorom

17 Na úvod je potrebné pripomenúť, že ako vyplýva z článku 3 ods. 1 písm. a) smernice 2000/35, zmluvné strany majú v zásade voľnosť určiť si dátum splatnosti alebo platobnú lehotu vo svojich zmluvách.

18 Iba v prípade neexistencie zmluvného dojednania v tejto súvislosti sa má uplatniť zákonná lehota 30 dní stanovená v článku 3 ods. 1 písm. b) tejto smernice.

19 V článku 3 ods. 2 smernice 2000/35 sa ďalej členským štátom síce umožňuje predĺženie uvedenej 30-dňovej lehoty, no táto možnosť podlieha dvom podmienkam. Po prvé táto možnosť sa musí obmedzovať na určité kategórie zmlúv. Po druhé, pokiaľ ide o trvanie odchylnej lehoty, tú možno predĺžiť na maximálne 60 dní, pričom sa však buď zmluvným stranám v zmluve zakáže jej prekročenie, alebo sa stanoví povinná odradzujúca úroková sadzba, ktorá je podstatne vyššia ako sadzba vyplývajúca z právneho predpisu.

20 Spochybňujúce tvrdenia, ktoré uvádza Komisia, týkajúce sa sporných vnútroštátnych ustanovení, treba teda preskúmať práve s ohľadom na obsah a všeobecnú štruktúru ustanovení smernice 2000/35 uvedené v predchádzajúcich bodoch.

21 Je teda potrebné uviesť, že na jednej strane sa v článku 17 ods. 3 zákona č. 7/1996 v znení zmenenom a doplnenom v časti 1 druhého záverečného ustanovenia zákona č. 3/2004 v prípade potravín, ktoré nie sú čerstvé alebo podliehajúce skaze, a v prípade spotrebného tovaru povoľuje možnosť predĺžiť uplatniteľnú 30-dňovú platobnú lehotu až na 60 dní, a to v prípade neexistencie výslovnej dohody medzi zmluvnými stranami v zmysle odseku 1 uvedeného článku 17. Na druhej strane sa v druhej vete odseku 3 uvedeného článku 17, z ktorého vychádzajú spochybňujúce tvrdenia Komisie, pripúšťa možnosť dodatočného predĺženia uvedenej 30-dňovej lehoty až na 90 dní, ak medzi zmluvnými stranami existuje výslovná dohoda, v ktorej sa stanoví ekonomické vyrovnanie pre dodávateľa zodpovedajúce dlhšej lehote.

22 Treba teda konštatovať, že aj podľa znenia sporných ustanovení možnosť predĺžiť platobnú lehotu nad 60 dní podlieha v tejto súvislosti dojednaniu o „výslovnej dohode“ medzi zmluvnými stranami.

23 Vzhľadom na tieto skutočnosti nemôžu uspieť spochybňujúce tvrdenia Komisie smerujúce k preukázaniu toho, že predmetné vnútroštátne ustanovenie je v rozpore s článkom 3 ods. 2 smernice 2000/35 v rozsahu, v akom sa v ňom pri určitých výrobkoch umožňuje predĺženie 60-dňovej platobnej lehoty až na 90 dní bez toho, aby boli dodržané podmienky uvedené v tomto ustanovení.

24 Ako sa totiž uvádza v bodoch 18 a 19 tohto rozsudku, v článku 3 ods. 2 smernice 2000/35 sa upravuje výlučne možnosť priznaná členským štátom stanoviť v určitých obmedzených prípadoch dlhšiu zákonnú lehotu, než je 30-dňová lehota, ktorá sa uplatní v prípade neexistencie zmluvného dojednania o dni splatnosti alebo platobnej lehote. Inými slovami, článok 3 ods. 2 tejto smernice sa vzťahuje len na prípady, ak medzi zmluvnými stranami nebola v tejto súvislosti uzavretá žiadna dohoda.

25 Naproti tomu v článku 17 ods. 3 zákona č. 7/1996 v znení zmenenom a doplnenom v časti 1 druhého záverečného ustanovenia zákona č. 3/2004 sa v prípade predĺženia platobnej lehoty až na maximálne 90 dní požaduje práve uzavretie „výslovnej dohody“ v tomto zmysle. Uplatnenie takejto zmluvnej dohodnutej lehoty medzi zmluvnými stranami sa teda na rozdiel od toho, čo tvrdí Komisia, nemôže považovať za podliehajúce podmienkam stanoveným v článku 3 ods. 2 smernice 2000/35.

26 Z vyššie uvedených úvah teda vyplýva, že prvá výhrada nie je dôvodná, a preto musí byť zamietnutá.

O druhej výhrade

Argumentácia účastníkov konania

27 Komisia tvrdí, že v druhom prechodnom ustanovení zákona č. 7/1996, ktoré bolo zavedené v časti 2 druhého záverečného ustanovenia zákona č. 3/2004, sa uplatnenie maximálnej platobnej lehoty 60 dní stanovenej v článku 3 ods. 2 smernice 2000/35 protiprávne odkladá do 1. júla 2006.

28 V článku 6 ods. 1 tejto smernice sa totiž konečná lehota na jej prebratie stanovuje na 8. augusta 2002, pričom sa v ňom neuvádza nijaká možnosť odchýliť sa od tohto ustanovenia alebo túto lehotu odložiť.

29 Odklad, ktorý sa uvádza v španielskej právnej úprave, je v rozpore aj s článkom 3 ods. 4 smernice 2000/35, podľa ktorého členské štáty v záujme veriteľov a súťažiteľov zabezpečia, aby existovali primerané a účinné prostriedky, ktoré zabránia pokračujúcemu uplatňovaniu značne nevýhodných podmienok.

30 Vo svojich tvrdeniach Španielske kráľovstvo v podstate uvádza, že prechodný režim, ktorý je stanovený v druhom prechodnom ustanovení zákona č. 7/1996 zavedeným v časti 2 druhého záverečného ustanovenia zákona č. 3/2004, smeruje iba k stanoveniu okamihu nadobudnutia účinnosti ustanovení zákona č. 7/1996 o maloobchodnom predaji, ktorým sa zavádza ešte reštriktívnejší režim, než je režim požadovaný v smernici 2000/35. V dôsledku toho uvedené ustanovenie nemá za následok

oneskorené uplatňovanie ustanovení zákona č. 3/2004, ktorým sa preberá táto smernica a ktorého zlučiteľnosť s právom Spoločenstva nebola spochybnená.

Posúdenie Súdnym dvorom

31 V tejto súvislosti stačí konštatovať, že predmetné vnútroštátne ustanovenia sa týkajú výlučne uplatňovania lehoty 60 dní stanovenej v článku 17 ods. 3 zákona č. 7/1996 v znení zmenenom a doplnenom v časti 1 druhého záverečného ustanovenia zákona č. 3/2004.

32 Z dôvodov uvedených v bodoch 22 až 25 tohto rozsudku teda uvedený článok 17 ods. 3 nepatrí do pôsobnosti článku 3 smernice 2000/35, a preto nemôže predstavovať jej prechodné ustanovenie.

33 Z toho vyplýva, že odklad uplatňovania sporných vnútroštátnych ustanovení nemôže mať vplyv na splnenie tých povinností Španielskym kráľovstvom, ktoré mu vyplývajú z uvedeného článku 3.

34 V dôsledku toho je potrebné zamietnuť aj druhú výhradu ako nedôvodnú.

35 Vzhľadom na to, že ani jedna výhrada predložená Komisiou nie je dôvodná, žalobu je potrebné zamietnuť v celom rozsahu.

O trovách

36 Podľa článku 69 ods. 2 rokovacieho poriadku účastník konania, ktorý vo veci nemal úspech, je povinný nahradiť trovy konania, ak to bolo v tomto zmysle navrhnuté. Keďže Španielske kráľovstvo navrhlo zaviazať Komisiu na náhradu trov konania a Komisia nemala úspech vo svojich dôvodoch, je opodstatnené zaviazať ju na náhradu trov konania.

Z týchto dôvodov Súdny dvor (prvá komora) rozhodol a vyhlásil:

1. Žaloba sa zamieta.

2. Komisia Európskych spoločenstiev je povinná nahradiť trovy konania.

Podpisy